

16. INSTITUTI X.

Dimissionis

Incidentaliter: Recursus adversus decretum reiectionis ex parte Congressus
(Rev. X. Y. – Congregatio pro Religiosis et Institutis Saecularibus)
(11 aprilis 1987)

SPECIES FACTI. – 1. Rev. X. Y. die 5 aprilis 1944 in civitate L. natus atque sodalis a votis perpetuis in Societate Z. quae est Institutum clericale iuris pontificii, presbyteralem ordinationem die 11 decembris 1971 recipit. Sacerdos factus, ministerium puerorum institutionis in urbe ... ei committitur.

2. Anno 1977, recurrens transfertur in Collegium in civitate D. ibique anno 1978 officium oeconomii Collegii ei committitur. Consiliarius generalis pro Pacifico, occasione canonicae visitationis, quibusdam irregularitatibus inventis, translationem Rev. X. in urbem ... decernit; religiosus autem recursum adInspectorem Provinciae interponit, affirmans suam praesentiam in civitate ... necessariam esse, quatenus uti oeconomus plures commissiones peregit. Inspector provincialis excusationes a Rev. X. Y. allatas reicit atque, pluribus paternis considerationibus praemissis, translationem a Consiliario generali statutam confirmat. Recurrens vero, consiliis et praeceptis spreto, obediendi renuit. Hoc accidit ineunte anno 1980.

3. Die 12 septembris 1980, Recurrens verum delictum committit: e fundo argentario, a familiis studentium qui in Collegio degunt constituto, summam haurit nummorum \$ 66.666. Ipsa die, Recurrens, a suo fratre carnali comitatus, Superiori locali notum facit se profecturum esse in urbem P., eique scriptam commendationem petit pro novo ministerio ineundo.

Recurrens adit domum Societatis in civitate ..., ibique Inspectori provinciali petitionem dispensationis a sacro coelibatu exhibet. Inspector autem, qui profecturus est, invitat Recurrentem ad fraternum colloquium in civitate ... habiturum, proxima die 18 eiusdem mensis.

Recurrens vero statutum colloquium deserit.

Furto apud mensam argentariam detecto, die 16 novembris 1980, Superior localis certiore facit Vicarium, qui, ad scandalum vitandum, incassum extremum colloquium cum Recurrente experitur.

4. Associatio familiarum studentium, die 6 novembris 1980, Recurrentem convenit coram Inspectore; Recurrens autem pertinax est in restitutione deneganda.

Paucis diebus transactis, die 12 novembris 1980, Inspector, omnibus perpensis, Consilio unanimiter assentiente, ob scandalum externum et simul imminens nocumentum Communitati, ad normam praescripti can. 653, Rev. X. Y. ad saeculum remittit, ipsique de hac decisione iuridicam notificationem peragit.

5. Ineunte anno 1981, Exc. mus Ordinarius dioecesanus ... obiectiva relatione Inspectoris minime obstante, communicat se dimissum recepturum esse "quia vinea Domini operariis indiget". Exc. mus Ordinarius ... Rev. X. Y. ad experimentum acceptat, ei officium Vicarii cooperatoris confert, paucis autem mensibus elapsis illum e dioecesi dimittit.

6. Congregatio pro Religiosis et Institutis Saecularibus, die 16 ianuarii 1982, attenta

inutilitate ulterioris experimenti, dimissionis decretum ratum habet, ad normam praescripti can. 653 et 668.

7. Adversus confirmatum decretum, intra tempus utile, i. e. die 12 martii 1982, Rev. X. Y., ad normam n. 106 Const. Apostolicae *Regimini Ecclesiae Universae* necnon art. 105 et sq. *Normarum Specialium*, recursum ad Sectionem Alteram Huius Supremi Tribunalis interposuit, sed Congressus die 4 martii 1983 decrevit: "Recursum non esse admittendum ad disceptationem, utpote manifeste carentem fundamento".

Attamen Patronus ex officio partis recurrentis, accepta notificatione editi reiectionis decreti, ad normam praescripti art. 116 *Normarum Specialium*, recursum interposuit ad Collegium iudicans; quapropter hodie nobis respondendum est dubio: "*An recursus admittendus sit ad disceptationem, necne*".

IN IURE. – 8. Ratio procedendi in dimissione sodalium qui vota perpetua nuncuparunt in Instituto clericali exempto statuitur in cann. 654-668 CIC 1917. In casu gravis scandali exterioris vel gravissimi nocumenti communitati imminentis, religiosus remitti potest ad saeculum a superiore maiore vel locali, "religioso autem dimisso, statim processus instituatur" (can. 668).

Haec autem ratio procedendi ex integro renovata est per Decretum *Processus iudicialis* a Congregatione pro Religiosis et Institutis Saecularibus die 23 martii 1974 editum (AAS 66, 1974, pp. 215-216). Inter alia, in hoc Decreto statuitur: "Ordines religiosi et Congregationes clericales exemptae, de quibus in can. 654, in dimittendis religiosis a votis sollemnibus vel simplicibus perpetuis, sequantur oportet procedendi rationem in canonibus 649-653 pro dimissione religiosorum virorum a votis perpetuis in Congregationibus non exemptis statutam".

Cum vis huius Decreti sit praeceptiva ("sequantur oportet"), in dimissione praevia expulsionem immediata e domo religiosa, loco processus iudicialis de quo in can. 668, sequi debet ratio procedendi de qua in can. 653.

Cl. mus P. A. GUTIERREZ, ad rem, ita scribit: "Igitur, optimae sane sunt illae rationes practicae quae prae oculis positae in Decreto, sed vera ratio latens est *necessitas defendendi Instituta religiosa contra abusum libertatis*, et quidem celeriori ratione quam quod permittit processus canonicus. Abusus libertatis hodie difficulter coercetur mediis ordinariis quae Religioso praesto sint" (*De dimissione religiosorum iurisprudencia recens*, in CpR 1974, p. 321).

Una ex duabus causis motivis in decernenda immediata expulsionem e domo religiosa est *grave scandalum externum*. Istud supponit et exigit scelus, sive extra sive intra muros conventus commissum, quod sit "grave infamans infamia facti et ita iam apud saeculares in sensu can. 2195 §1 cognitum ut eius divulgatio impediri nequeat" (U. BESTE, *Introductio in codicem*, Collegeville, 1946, p. 451).

Em. mus A. TABERA ita conceptum gravis scandali explicat: "Il caso di un grave scandalo esterno, sia dato che ricevuto fuori della Religione, così che sia stato già divulgato fra i secolari o commesso in circostanze tali, da non potersi impedire la sua divulgazione, a giudizio del Superiore e del suo Consiglio" (*Il diritto dei religiosi*, Napoli, 1961, p. 579).

Recta can. 653 interpretatio eruitur ex Decreto a Congregatione de Religio-

sis, die 16 maii 1911 edito, in quo canon citatus fundatur. Art. 17 citati Decreti statuit: "Qui reus fuerit etiam *unius* tantum delicti, ex quo periculum gravis scandalum publici vel gravissimum detrimentum toti Communitati imminet, poterit, etiam a Superiore Provinciali vel Abate, ad saeculum item remitti, habitu religioso illico deposito; dummodo certo constiterit de ipso delicto et de Religiosi, cui illud imputatur, reitate ..." (C.I.C. *Fontes*, Vol. VI, doc. 4409, n. 17, p. 1013).

In quadam recenti analogia sua decisione Hoc Supremum Tribunal affirmavit: "In casibus vero urgentioribus, seu ob grave scandalum externum vel gravissimum nocumentum Communitati imminens, Superior competens, de consensu sui Consilii, sodali imponere potest expulsionem seu eiectionem immediatam e domo religiosa. Superior maior, nisi agatur de casibus de quibus in can. 694, vel de casibus quibus alio modo provideri possit, tunc processum ad normam iuris instituendum curet, ut expulsio seu eiectio materialis e domo religiosa in dimissionem ab Instituto permutari possit.

Decretum igitur Superioris potius hic comparandum est cum ordinatione provisoria quam, in casu urgente, Praeses tribunalis facere potest, reservata quaestione iuris. Quare, in isto casu, iuridica dimissio non videtur haberi ante iudicium S. Sedis vel ... supremi moderatoris ..." (A. VERMEERSCH, *Epitome Iuris Canonici*, Desclée 1949, p. 622).

In causis autem difficilioribus, Superior maior poterit rem Sedi Apostolicae deferre, quae discretionaliter applicare poterit dimissionem vel etiam exclaustationem ex officio, de qua in can. 686, § 3 (can. 703).

Haec ratio procedendi applicari potest tam viris quam mulieribus, in Institutis iuris pontificii tam dioecesanis, necnon monialibus" (Sent. 20 ianuarii 1986: *Monitor Ecclesiasticus* CXI (1986) 141-151, n. 9).

IN FACTO. – 9. In causa a nobis hodie definienda agitur de remissione ad saeculum religiosi qui vota perpetua nuncupavit in Instituto clericali exempto, ob gravem scandalum exterius et grave nocumentum communitati imminens.

Ad casum concretum, vi Decreti *Processus iudicialis* die 2 martii 1974 a Congregatione pro Religiosis et Institutis Saecularibus editi, applicari debet ratio procedendi a can. 653 praescripta.

Iuxta hanc rationem procedendi, probata gravitate scandalum exterioris vel nocumenti imminens, ut sodalis ad saeculum remissio decerni possit, duo tantum requiruntur, nempe: a) decretum competentis Superioris cum consensu sui Consilii; b) casus subiectio iudicio Sanctae Sedis, cuius est decisionem ferre.

Causa nimiae dilaionis in examinando atque definiendo recursu de quo agitur, ex parte huius nostri Collegii, exclusive tribuenda est irreperibilitati et silentio Recurrentis, qui tantummodo mense februario proxime elapso, pars diligens factus, festinavit decisionem Plenariae Signaturae Apostolicae, affirmans se Episcopum benevolum invenisse, qui pronus est ad illum definitive incardinandum in dioecesi in qua iam dudum laborat.

10. A recurrente eiusque patrono quinque legum violationes adductae sunt

– quarum quattuor respicerent errorem iuris in procedendo, quinta vero errorem in decernendo –, hae nempe:

1. Subscriptionis omissio ex parte consiliariorum Superioris provinciae religiosae, qui remissionem ad saeculum decrevit;
2. Laesio famae et iurium humanorum recurrentis;
3. Intempestiva editio decreti ex parte Congregationis pro Religiosis et Institutis Saecularibus, i. e. 15 menses post remissionem ad saeculum;
4. Contemptus iuris defensionis;
5. Defectus causae motivae proportionatae in decisione dimissionis immediatae religiosi e suo instituto.

11. In Congressu habito coram Cardinali Praefecto, die 4 martii 1983, examini subiectis actis causae atque memorialibus patronorum necnon voto Promotoris Iustitiae, cui neuter patronorum respondit:

attento – ad rationem procedendi quod attinet – Decreto Congregationis pro Religiosis et Institutis Saecularibus diei 2 martii 1974 (AAS 66, 1974, pp. 215-216);

considerato quod in casu agitur de remissione ad saeculum disposita ad normam can. 653, iuxta quem "in casu gravis scandalum exterioris vel gravissimi nocumenti communitati imminens, religiosus statim potest ... etiam ... a Superiore locali cum consensu sui Consilii et Ordinarii loci, ad saeculum remitti ... ita tamen ut res ... Sanctae Sedis iudicio sine mora subiiciatur"; seu agitur de casu pro quo non praescribitur ordinaria ratio procedendi et remissio ad saeculum non est vera et definitiva dimissio sed potius temporanea et provisoria dispositio ad praecavendum damnum religionis, dum definitiva decisio ad Sanctam Sedem pertinet;

perpenso quod:

ad 1. cum in casu non agitur de actu collegiali (de quo in can. 101), sed solummodo de consensu Consilii, nulla subscriptio ex parte consiliariorum necessaria erat, quia unicus auctor decisionis fuit superior, quamvis ipse ad validitatem consensu suorum consiliariorum indigeret (cfr. can. 105);

ad 2. decisio impugnata, cum lata fuerit ad normam iuris communis sive iuris specialis, cui recurrens per professionem religiosam sponte se subiecit, nullum ius nec famam et iura humana ipsius recurrentis laesit;

ad 3. intempestiva editio ex parte Congregationis pro Religiosis et Institutis Saecularibus – post 15 menses – illegitima haberi nequit, cum nullibi praescribatur terminus intra quem Dicasterium decisionem ferre debet; causa intempestivata, a recurrente denunciata, fuit spes resipiscentiae ex parte illius;

ad 4. quaevis exceptio circa assertum contemptum iuris defensionis adduci nequit attento can. 653, supra citato, et perspectis gravitate ac publicitate facti;

ad 5. causa motiva impugnatae decisionis invenitur in "grave periculo di scandalo esterno a causa del furto di 1.422.830 pesos messicani perpetrato dal sac. X. Y. a danno della Società dei Padri di Famiglia del Collegio di Saltillo, affidato ai Salesiani, e conseguente minaccia di denuncia da parte di questa Società alle auto-

rità giudiziarie, con grave danno dell'onorabilità della Congregazione Salesiana"; *decreto sancita fuit reiectio recursus utpote manifeste carentis fundamenti.*

12. Cl.mus recurrentis patronus, in suo recursu ad Plenariam, scribit: "Infrascriptus, patronus ex officio, R. P. X. Y. cui notificatum est decretum diei 17 martii 1983 (refertur dies notificationis decreti, qui differt a die celebrationis Congressus) pro munere suo recurrit et appellat ad Plenariam, ut recursus admittatur ad disceptationem. Sibi reservat actu prosecutionis appellationis, singillatim exponere motiva.

In actu autem prosecutionis recursus, cl.mus recurrentis patronus, die 18 aprilis 1983, scribit: "Recepit a suo cliente notam cui nomen '*Consideraciones*' necnon declarationes eiusdem clientis et Directoris et Praesidis 'de la Asociación Civil'. Adduntur duo documenta quorum primum consistit in declaratione cuiusdam mensae argentariae et alterum excerptum ex Constitutionibus Ordinis. Infrascriptus suas facit exceptiones et argumentationes in illis notis et votis et documentis".

13. Collegium PP. Cardinalium animadvertit ex actis causae constare adnexas '*Consideraciones*' necnon declarationes – quas patronus suas fecit, quibusque nihil aliud addere curavit – analytice examinata et perpensa fuisse, sive in actu praeviae disceptationis et in Voto a Promotore iustitiae exarato, sive etiam in Congressu, ac propterea recursum nullum novum documentum vel argumentum iudicibus praebere.

Ipse recurrentis patronus, in litteris quibus decretum Congressus suo clienti (tramite Curia Archidioecesana) notificavit, conscius erat de carentia cuiuslibet fundamenti recursus: "Apud Congressum Signaturae Apostolicae – legitur – omnia scripsi quae poteram – pro meo munere – deducere, sed revera recursus *graves difficultates* praesefert ... Pro munere meo cogor appellare ad Plenariam Cardinalium, sed spes assequendi admissionem recursus valde difficilis est".

14. *Ideo, cum in casu examinato, certo constet de delicto a Recurrente patrato ac de ipsius culpabilitate; cum non constet de decisionis impugnatae illegitimitate, sive in procedendo sive etiam in decernendo, perpensa necessitate defendendi instituta vitae consecratae contra graves abusus libertatis ex parte cuiusdam sodalis, infrascripti Cardinales, membra Signaturae Apostolicae, pro Tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, Christi nomine invocato, relate ad propositum dubium: "An recursus admittendus sit ad disceptationem necne", declaramus et definitive sententiamus respondentes: "NEGATIVE", "seu recursum Rev.di D.ni X. Y. adversus decisionem Congregationis pro Religiosis et Institutis Saecularibus diei 16 ianuarii 1982, prot. n. 5510/81, non esse admittendum ad disceptationem, utpote manifeste carentem fundamento".*

AURELIUS M. SABATTANI, *Praefectus et Ponens*; SILVIUS Card. ODDI
 PETRUS Card. PALAZZINI; OPILIUS Card. ROSSI; MARIUS ALOISIUS Card. CIAPPI
 ALOISIUS Card. DADAGLIO; D. SIMON Card. LOURDUSAMY
 ROSALIUS J. Card. CASTILLO LARA; EDUARDUS Card. GAGNON
 ALPHONSUS Card. STICKLER